

تعریف رسانه‌های نوین آموزشی

مقدمه

منظور است. اگرچه در شکل‌گیری رسانه‌های نوین نیروها و الزامات اجتماعی و فرهنگی دخیل هستند، اما رسانه‌های دیجیتال ملموس‌ترین و بارزترین رسانه‌ای هستند که بر سایر رسانه‌ها تأثیر گذاشته‌اند. مک‌کوایل (۱۳۸۷) رسانه‌های نوین را مجموعه‌ای متمایز از فناوری ارتباطی می‌داند که خصایص معینی را در کنار نو شدن، امکانات دیجیتال و در دسترس بودن وسیع برای استفاده شخصی، به‌عنوان ابزارهای ارتباطی، دارا هستند. برخی از اندیشمندان بر این باورند که رسانه‌های نوین تنها به دلیل بهره‌گرفتن از ویژگی‌های محیط الکترونیکی در زمینه ارتباطات، به‌عنوان رسانه‌های مطلوب‌تر قلمداد می‌شوند. در اصل، رسانه‌های نوین با قابلیت‌هایی که دارند، بهبود و تقویت فرایندهای ارتباطی را در پی داشته‌اند. موفقیت رسانه‌های نوین در شکل دادن به الگوهای جدید ارتباطی بین افراد به عوامل متعددی از جمله توانایی آن‌ها در شبیه‌سازی ارتباطات اجتماعی و بین‌فردی واقعی، و پذیرش این الگوهای ارتباطی جدید از طرف جامعه وابسته است (بابایی و فهیمی فر، ۱۳۹۲).

رسانه چیست؟ در تعریفی شناخته‌شده از رسانه، می‌توان رسانه را محمل ارتباط دانست یا ابزاری که به‌واسطه آن پیامی از فرستنده یا منبع پیام به گیرنده یا مقصد پیام ارسال می‌شود (امیر تیموری، ۱۳۹۰). رسانه می‌تواند از سخت‌افزار و نرم‌افزار تشکیل شود و بنا بر قابلیت‌هایی که دارد، برای تحقق اهداف آموزشی مورد استفاده قرار گیرد. رسانه‌ها در گذشته پیچیدگی کمتری داشتند، اما امروزه، به‌ویژه با ظهور فناوری رایانه، بر پیچیدگی و تنوع آن‌ها افزوده شده و بسیاری از ابعاد و انواع آن‌ها در جریان آموزش نیز قابل استفاده‌اند. ظهور فناوری اینترنت موجب شده است امکانات بسیاری برای شکل‌گیری تعاملات دو و چندجانبه بین افراد فراهم شود که موقعیت‌های آموزشی نیز از این اتفاق بی‌بهره نیستند و از بسیاری از امکانات موجود در این زمینه استفاده می‌کنند.

تعریف رسانه نوین

هنگامی که از رسانه‌های نوین بحث می‌شود، جدیدترین رسانه‌ها

رسانه نوین در آموزش

در سال‌های اخیر، با فراگیر شدن استفاده از اینترنت به شکل‌های متفاوت و در بحث یاددهی - یادگیری، رسانه‌های نوین بسیار بااهمیت‌تر جلوه کرده‌اند و محاسن بسیاری را برای جریان آموزش به همراه داشته‌اند. هنگامی که آموزشگران در ارائه مباحث درسی به شکل‌های متنوع از اینترنت استفاده می‌کنند و شکل‌هایی بالقوه و خاص ارتباطی در جریان آموزش دارند، اطلاعات و مباحثی را به صورت آنلاین ارائه می‌کنند، به صورت آنلاین به کاوش و جست‌وجوی اطلاعات می‌پردازند، و نیز یادگیرندگانی که در فضای مجازی به تبادل تجربه و ایده می‌پردازند، در راستای رفع مسائل آموزشی خود با آموزشگر و هم‌تایان چت و میل می‌کنند، و چندرسانه‌های آموزشی تعاملی را تولید یا از آن‌ها استفاده می‌کنند، بحث رسانه‌های نوین آموزشی مطرح است (بابایی و فهیمی‌فر، ۱۳۹۲). کاربرد رسانه نوین در آموزش، توانایی انتقال پیام‌های متنی، صوتی، تصویری و ویدیویی را برای آموزشگران فراهم کرده است. سازوکارهای تعاملی اینترنت به عنوان عرصه پیدایش رسانه نوین، امکان تعامل و تبادل دانش و اطلاعات دو و چندجانبه را در محیط‌های یاددهی - یادگیری فراهم کرده است. مجموعه فرایندها و ابزارهای ارتباطی و تعاملی موجود در محیط وب شامل مواردی است مانند: وبلاگ؛ ویکی؛ پادکست؛ ایمیل؛ گروه‌های مباحثه؛ اتاق‌های گفت‌وگو؛ انجمن‌های گفت‌وگو؛ فهرست‌های پستی؛ آر.اس.اس؛ دستگاه‌های ثبت پیام؛ سامانه‌های پیام فوری.

جمع‌بندی

رسانه‌ها برای انتقال پیام استفاده می‌شوند. ظهور اینترنت موجب شده است بسیاری از امکانات رسانه‌های سنتی گرد هم آیند و امکان تعامل چندجانبه و الگوهای ارتباطی جدید فراهم شود. از این حیث، مبحثی به نام رسانه نوین شکل گرفته است که منظور از آن جدیدترین رسانه‌هایی است که در قالب فناوری دیجیتال عمل می‌کنند. این رسانه‌ها، چنانچه برای مقاصد آموزشی به کار گرفته شوند، رسانه نوین آموزشی به حساب می‌آیند.

منابع

۱. امیر تیموری، محمدحسن (۱۳۹۰). طراحی پیام‌های آموزشی. سمت. تهران.
۲. مک‌کویل، دنیس (۱۳۸۷). رسانه‌های نوین - نظریه نوین. ترجمه سعید شاه‌حسینی. بازیابی ۱۰ آبان ۱۳۹۹ از <http://www.anthropology.ir/artide/1321>
۳. بابایی، محمود و فهیمی‌فر، سپیده (۱۳۹۲). ویژگی‌های رسانه‌های نوین و الگوهای ارتباطی. فصلنامه مطالعات ملی کتابداری و سازمان‌دهی اطلاعات، ۲۴(۴): ۱۷۴-۱۹۳.
4. Thompson, John B. (2005). The media and modernity: A social theory of the media. Stanford, CA: Stanford University Press

ویژگی‌های رسانه نوین

برای اینکه رسانه‌های نوین را بشناسیم، لازم است ویژگی‌ها و مشخصه‌های آن‌ها را بدانیم. اصطلاح رسانه نوین طیف وسیعی از تغییرات را در تولید، توزیع و استفاده از رسانه دربر می‌گیرد. از جمله مهم‌ترین خصوصیات رسانه‌های نوین می‌توان به رقومی (دیجیتال) بودن، تعاملی بودن، فرامتنی بودن، مجازی، شبکه‌ای شده، و شبیه‌سازی شدن آن‌ها اشاره کرد (مانویک، ۲۰۱۱). در این خصوص، یکی از دانشمندان این عرصه به نام تامپسون (۲۰۰۵) ویژگی‌های رسانه نوین را چنین بر می‌شمارد:

۱. به‌مثابه فناوری رایانه‌ای، به‌منزله سکوی انتشار مورد استفاده قرار می‌گیرد.
۲. به‌مثابه داده دیجیتال، توسط نرم‌افزار کنترل می‌شود.
۳. به‌مثابه آمیزه‌ای بین قواعد فرهنگی گذشته برای ارائه داده‌ها تلقی می‌شود.
۴. به‌مثابه یک پدیده زیبایی‌شناختی است که دوره قبل هر رسانه مدرن را به فناوری ارتباطی پیوند می‌دهد.
۵. به‌مثابه اجرای سریع‌تر الگوریتم‌هایی که در گذشته به صورت دستی یا به‌واسطه فناوری‌های دیگر اجرا می‌شدند، تلقی می‌شود. سرعت پردازش رایانه‌ها امکان تولید قالب‌های نوین هنر رسانه‌ای مانند چندرسانه‌ای تعاملی و بازی‌های رایانه‌ای را فراهم کرده است. ۶. رسانه نوین به‌منزله به رمز درآوردن سبک پیشرو نوگراست. پیشرو بودن رسانه نوین، شیوه‌های نوینی از دسترسی و مدیریت اطلاعات است؛ مانند ابررسانه، پایگاه اطلاعاتی، و موتورهای جست‌وجو.

تفاوت رسانه نوین و رسانه سنتی

ظهور فناوری اینترنت امکانات رسانه‌هایی نظیر رادیو، فیلم و تلویزیون را گرد هم آورده است. اینترنت به‌واسطه چند امکان، از محدودیت‌های رسانه‌های چاپ و مدل‌های تولید برنامه‌های صوتی و تصویری عبور کرده است. این امکانات را می‌توان تفاوت عمده رسانه نوین با رسانه‌های سنتی دانست:

۱. قابلیت مکالمه و تعامل چندنفره؛
۲. قابلیت دریافت هم‌زمان، تغییر و پخش چندباره موضوعات؛
۳. فراتر بردن ارتباط از سطح ملی و از محدود به مدرنیته؛
۴. فراهم کردن ارتباط جهانی؛
۵. وارد کردن مفاهیم مدرن و پسامدرن در ابزاری شبکه‌ای (یستر، ۲۰۰۹).